

Nr 130.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen med förslag till lag om ändrad lydelse av 4 § första stycket andra punkten i lagen den 18 juni 1925 angående förbud i vissa fall för bolag och förening att förvärva fast egendom m. m.; given Stockholms slott den 22 februari 1927.

Under återopande av bilagda i statsrådet och lagrådet förda protokoll vill Kungl. Maj:t härmed, jämlikt § 87 regeringsformen, föreslå riksdagen att antaga härvid fogade förslag till

1) lag om ändrad lydelse av 4 § första stycket andra punkten i lagen den 18 juni 1925 angående förbud i vissa fall för bolag och förening att förvärva fast egendom; och

2) lag om ändrad lydelse av 8 och 18 §§ i lagen den 18 juni 1925 om rätt i vissa fall för nyttjanderättshavare att inlösa under nyttjanderätt upplåtet område.

Under Hans Maj:ts

Min allernådigste Konungs och Herres frånvaro:

GUSTAF ADOLF.

Johan C. W. Thyrén.

Förslag

till

Lag

om ändrad lydelse av 4 § första stycket andra punkten i lagen den 18 juni 1925 (nr 219) angående förbud i vissa fall för bolag och förening att förvärva fast egendom.

Härigenom förordnas, att 4 § första stycket andra punkten i lagen den 18 juni 1925 angående förbud i vissa fall för bolag och förening att förvärva fast egendom skall erhålla följande ändrade lydelse:

2. *att* fastigheten utgör sådan del av ett hemmans avsöndringsjord med impedimenter, vilken med hänsyn till ortens förhållanden och i övrigt föreliggande omständigheter prövas icke vara erforderlig för att återstående del av hemmanet skall äga för drivande av självständigt jordbruk tillräcklig skogstillgång (stödskog) och icke heller vara att hänföra till sådana till odling tjänliga myrmarker och andra odlingslägenheter, som i anseende till läge, omfattning och jordens beskaffenhet ägna sig för upptagande av självständiga jordbruk eller lämpligen kunna sammanläggas med förutvarande jordbruk (odlingsområde); dock att i dylikt fall tillstånd icke utan att särskild anledning därtill föreligger må givas dels om hemmanet undergått ägostyckning utan iakttagande av vad i 3 § lagen den 25 juni 1909 (nr 57 s. 1) om inskränkning i rätten att erhålla ägostyckning var för där avsedda fall stadgat, dels, så vitt angår Norrbottens, Västerbottens, Jämtlands, Västernorrlands och Värmlands län samt vissa delar av Gävleborgs och Kopparbergs län, om till den fastighet, varifrån förvärvet göres, icke behålles stödskog minst motsvarande vad i 5 § sägs, dels ock, så vitt angår odlingsområde, om tillräcklig skogstillgång icke erhålles för därmed avsett nytt jordbruk eller sådant förutvarande jordbruk, med vilket området sammanlägges; skolande vad enligt bestämmelserna i denna punkt förvärvas från hemmanet avskiljas genom avstyckning, därvid dock skall iakttagas, att rätt till delaktighet i sådana samfälligheter, rättigheter och förmåner, som avses i 19 kap. 12 § andra stycket i lagen om delning av jord å landet, ej må tilläggas den avstyckade ägovidden;

Denna lag träder i kraft den dag, då lagen om delning av jord å landet träder i kraft.

Förslag

till

Lag

om ändrad lydelse av 8 och 18 §§ i lagen den 18 juni 1925 (nr 334) om rätt i vissa fall för nyttjanderättshavare att inlösa under nyttjanderätt upplåtet område.

Häriigenom förordnas, att 8 och 18 §§ i lagen den 18 juni 1925 om rätt i vissa fall för nyttjanderättshavare att inlösa under nyttjanderätt upplåtet område skola, 8 § i nedan angivna delar, erhålla följande ändrade lydelse:

8 §.

Vill — — — förrättningen.

Jordägaren — — — lösas.

Förrättningsmännen — — — föranledes.

Vid — — — ändamålet.

Det åligger lantmätaren att avfatta det område, som skall lösas, å karta samt upprätta noggrann beskrivning över detsamma; skolande därvid i tillämpliga delar lända till efterrättelse vad om karta och beskrivning vid avstyckning är stadgat. Finnes karta, som nu sagts, tillgänglig, vare upprättande av särskild karta vid förrättningen ej erforderligt.

Bestämmande av gräns mot fastighet, som ej ingår i förrättningen, må ske på yrkande av jordägare å någondera sidan, så ock där det av lantmätaren aktas nödigt. Därvid förfares på sätt stadgas om sådan åtgärd i samband med avstyckning i motsvarande fall.

18 §.

I fråga om förrättning, varom i 5 § förmåles, skola de i 2 och 3 kap. i lagen om delning av jord å landet för laga skifte meddelade föreskrifter i tillämpliga delar lända till efterrättelse, såvitt icke i denna lag är annorlunda stadgat.

Fullföljes talan mot förrättningen, förelägge ägodelningsdomaren eller ägodelningsrätten lantmätaren att inom viss tid insända handlingarna i målet. I fråga om förfarandet hos ägodelningsdomaren och vid ägodelningsrätten samt besvär över ägodelningsrättens beslut gälle vad angående klagan över avslutat laga skifte är stadgat.

Den i 13 § omförmälda prövning, huruvida fastställelse å områdets avskiljande erfordras samt må meddelas, sker i den ordning, som för fastställelse

å avstyckning är stadgat; dock må i intet fall fastställelse meddelas förrän frågan om lösningsrätten blivit genom laga kraftägande beslut avgjord.

Skall med tillämpning av vad nu sagts prövningen ankomma å magistrat eller överlantmätare, åligger det Konungens befallningshavande att, då löse-skillingen blivit nedsatt, underrätta magistraten eller överlantmätaren samt tillika överlämna de i ärendet ingivna handlingar, varom i 12 § förmäles.

Är fråga om område i stad eller annat samhälle, för vilket skall föras fastighetsregister enligt de för stad meddelade bestämmelser, skall fastställelse meddelas, därest områdets avskiljande överensstämmer med vad i 5 kap. 6, 8 och 12 §§ i lagen om fastighetsbildning i stad är stadgat. Meddelas fast-ställelse, skall, såvitt framställning därom gjorts, det avstyckade området åsättas särskilt namn.

Är fråga om annat område än i nästföregående stycke sägs, skall fast-ställelse meddelas, därest områdets avskiljande överensstämmer med vad i 19 kap. 2 §, 3 § första stycket, 12 § första och tredje styckena, 13 § tredje, fjärde och femte styckena samt 20 § i lagen om delning av jord å landet är stadgat.

Om beslut, varigenom fastställelse meddelats eller funnits ej erforderlig, skall anmälan av den myndighet, som meddelat beslutet, ofördröjligen göras till domaren på landet eller till rätten i stad ävensom, där beslutet meddelats av magistrat, överlantmätare eller ägodelningsrätt, till Konungens befall-ningshavande.

Denna lag träder i kraft den dag, då lagen om delning av jord å landet träder i kraft.

Utdrag av protokollet över justitiedepartementsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 11 februari 1927.

Närvarande:

Statsministern EKMAN, ministern för utrikes ärendena LÖFGREN, statsråden RIBBING, MEURLING, GÄRDE, PETTERSSON, HELLSTRÖM, ROSÉN, HAMRIN, ALMKVIST, LYBERG.

Efter gemensam beredning med chefen för jordbruksdepartementet anför tillförordnade chefen för justitiedepartementet, statsrådet Gärde:

»I sitt den 4 januari 1926 avgivna utlåtande över förslag till lag om delning av jord å landet m. fl. lagförslag yttrade lagrådet:

’Vissa lagar, som tillkommit efter det förevarande lagförslag remitterades till lagrådet, innehålla bestämmelser, som hänvisa till nu gällande jorddelningsförfattningar eller eljest hänföra sig till där givna stadganden. Så är fallet med lagen den 18 juni 1925 angående förbud i vissa fall för bolag och förening att förvärva fast egendom, i vars 4 § första stycket punkt 2 dels omnämnes ett hemmans avrösningsjord med impedimenter, vilket sistnämnda slag av mark enligt nya jorddelningslagen icke vidare skall särskiljas från avrösningsjorden, och dels stadgas, att ett område, som enligt samma punkt förvärvats, skall från hemmanet avskiljas genom jordavsöndring, vilken jorddelningsform enligt nya lagen skall upphöra och ersättas med avstyckning.

Vidare innehåller lagen den 18 juni 1925 om rätt i vissa fall för nyttjanderättshavare att inlösa under nyttjanderätt upplåtet område i 18 § dels hänvisning till vissa delar av skiftesstadgan, dels bestämmelser anslutande sig till nu gällande stadganden om jordavsöndring och om avstyckning i stad och stadsliknande samhälle.

Vid tillkomsten av båda nu omförmälda lagar förutsattes uttryckligen, att ändring i desamma kunde föranledas av en blivande ny jorddelningslag. Härom har lagrådet ansett sig böra i detta sammanhang erinra. Ändringarnas vidtagande synes dock lämpligen kunna anstå, till dess jorddelningslagen antagits, helst denna i allt fall icke är avsedd att omedelbart träda i kraft.’

I samband med jorddelningslagens antagande vidtogos icke ändringar i de båda av lagrådet omnämnda lagarna, utan lämnades frågan härom tills vidare öppen.

I en till Kungl. Maj:t ställd skrivelse den 19 november 1926 har lantmäteristyrelsen anfört följande:

'Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen nr 38 den 22 januari 1926 med förslag till lag om delning av jord å landet m. m. upptog jämte huvudförslaget även förslag till de ändringar, som av huvudförslagets antagande påkallades i andra delar av lagstiftningen och som voro av mer eller mindre saklig innebörd. Därvid lämnades emellertid åsido åtgärder för genomförande av ändringar av mer formell art, som den nya lagstiftningens antagande gjorde erforderliga dels i lagen den 18 juni 1925 (nr 219) angående förbud i vissa fall för bolag och förening att förvärva fast egendom dels i lagen av samma dag (nr 334) om rätt i vissa fall för nyttjanderättshavare att inlösa under nyttjanderätt upplåtet område.

Under förutsättning att det visar sig möjligt att, såsom avsikten torde vara, låta den nya jorddelningslagstiftningen träda i kraft med ingången av år 1928 synes nödvändigt, att förslag till erforderliga ändringar av ovanberörda båda lagar föreläggas 1927 års riksdag att träda i kraft samtidigt med den nya jorddelningslagstiftningen.

Emellertid har lantmäteristyrelsen ansett sig böra fästa uppmärksamheten på vissa förhållanden av beskaffenhet att möjligen böra i sammanhang härmed tagas i övervägande.

I 6 § i förbudslagen stadgas, att fångat är ogillt under vissa där angivna förutsättningar. Bland dessa saknas emellertid det fall, att hinder visar sig uppstå för det förvärvade områdets avskiljande från den fastighet, varav detsamma kan utgöra en del. Hittills har detta spörsmål knappast förekommit beroende på att samma myndighet, som har uppsikten över lagen sig anförtrodd, även haft att fastställa den erforderliga avsöndringsförrättningen. Genom införandet av avstyckningsinstitutet har läget blivit ett annat. För framtiden bör man sålunda räkna med att fall kunna förekomma, då avstyckning visar sig icke kunna ske, ehuru tillstånd lämnats till förvärvet. Det vill alltså se ut som om även detta fall bör upptagas i 6 §.

Vid tillämpning av ensittarlagen har redan nu förekommit fall, då det rätteligen bort ansetts ofrånkomligt, att företaga gränsbestämning mellan fastighet, varav den till inlösen ifrågasatta lägenheten utgör en del, och angränsande fastighet, men ingen av ägarna till dessa fastigheter velat göra ansökan därom. Innehavaren av lägenheten har givetvis icke haft behörighet därtill. Det finnes anledning antaga, att de fall, då dylik gränsbestämning erfordras, för framtiden icke komma att saknas. Då förhållandet icke bör få stå hindrande i vägen för förverkligande av lägenhetsinnehavarens lösningsanspråk, synes utväg böra sökas för att förekomma att så kan bliva fallet.'

Jag har därefter uppdragit åt hovrättsrådet H. Forssman att verkställa utredning angående de ändringar, som på grund av sammanhanget med den nya jorddelningslagen kunde böra vidtagas i lagen om bolags jordförvärv och i ensittarlagen, och har Forssman därvid erhållit del av lantmäteristyrelsens nyss återgivna skrivelse.

Till fullgörande av uppdraget har Forssman avgivit förslag till de ändringar i berörda lagar, vilka enligt hans mening äro erforderliga för att överensstämmelse skall uppnås mellan dessa lagar och jorddelningslagen. Förslagen jämte dem åtföljande promemorior äro av följande lydelse:

1) Utkast till lag om ändrad lydelse av 4 § 1 stycket 2 punkten i lagen den 18 juni 1925 angående förbud i vissa fall för bolag och förening att förvärva fast egendom (nr 219).

Härigenom förordnas, att 4 § 1 stycket 2 punkten i lagen den 18 juni 1925 angående förbud i vissa fall för bolag och förening att förvärva fast egendom (nr 219) skall i nedan intagna delar erhålla följande ändrade lydelse:

2. att fastigheten — — — inskränkning i rätten att erhålla ägostyckning var för där avsedda fall stadgat — — — sammanläggas; skolande vad enligt bestämmelserna i denna punkt förvärfvas från hemmanet avskiljas genom avstyckning, därvid dock skall iakttagas, att rätt till delaktighet i sådana samfälligheter, rättigheter och förmåner, som avses i 19 kap. 12 § 2 stycket i lagen om delning av jord å landet, ej må tilläggas den avstyckade ägo-vidden.

Uti lagrådets vid granskningen av den nya jorddelningslagstiftningen den 4 januari 1926 avgivna utlåtande framhölls, att i ovannämnda lagrum dels omnämndes ett hemmans avrösningsjord med impedimenter, vilket sistnämnda slag av mark enligt nya jorddelningslagen icke vidare skulle särskiljas från avrösningsjorden, och dels stadgades, att område, som enligt samma lagrum förvärvats, skulle från hemmanet avskiljas genom jordavsöndring, vilken jorddelningsform enligt nya lagen skulle upphöra och ersättas med avstyckning, och erinrade lagrådet, att jorddelningslagens antagande alltså skulle föranleda ändring i förbudslagen.

Vad till en början angår impedimenter komma dessa fortfarande att kvarstå i delningshandlingar och jordregister såsom särskilt ägoslag i fråga om sådana hemman, som utbrutits enligt nu gällande lagstiftning. Med hänsyn härtill torde skäl icke föreligga att ur paragrafen utesluta ordet impedimenter.

På sätt lagrådet framhållit har jordavsöndring i den nya jorddelningslagen ersatts med avstyckning, vilket givetvis föranleder ändring i lagtexten. Då emellertid enligt 19 kap. 12 § 2 stycket i jorddelningslagen avstyckat område kan och i vissa fall skall göras delaktigt i stamhemmanets skogs- och andra samfälligheter m. m., vilket icke är förhållandet med avsöndring enligt gällande lag, synes till undvikande av att stadgandet gives nytt sakligt innehåll till detsamma böra fogas föreskrift, att rätt till delaktighet i sådana samfälligheter, rättigheter och förmåner, som avses i nyss angivna lagrum i jorddelningslagen, ej må tilläggas den avstyckade ägo-vidden.

Slutligen torde med hänsyn därtill att den s. k. norrländska ägostyckningslagen upphäves genom den nya jorddelningslagen i redaktionellt hänseende böra vidtagas den jämkning i lagtexten, att uttrycket »är för där avsedda fall stadgat» ändras till »var för där avsedda fall stadgat».

2) Utkast till lag om ändrad lydelse av 8 och 18 §§ i lagen den 18 juni 1925 om rätt i vissa fall för nyttjanderättshavare att inlösa under nyttjanderätt upplåtet område (nr 334).

Härigenom förordnas, att 8 och 18 §§ i lagen den 18 juni 1925 om rätt i vissa fall för nyttjanderättshavare att inlösa under nyttjanderätt upplåtet område (nr 334) skola i nedan intagna delar erhålla följande ändrade lydelse:

8 §.

Vill — — — förrättningen.

Jordägaren — — — lösas.

Förrättningsmännen — — — föranledes.

Vid — — — ändamålet.

Det åligger lantmätaren att avfatta det område, som skall lösas, å karta samt upprätta noggrann beskrivning över detsamma; skolande därvid i tillämpliga delar lända till efterrättelse vad om karta och beskrivning vid avstyckning är stadgat. Finnes karta, som nu sagts, tillgänglig, vare upprättande av särskild karta vid förrättningen ej erforderligt.

Bestämmande av gräns mot fastighet, som ej ingår i förrättningen, må ske på yrkande av jordägare å någondera sidan, så ock där det av lantmätaren aktas nödigt. Därvid förfares på sätt stadgas om sådan åtgärd i samband med avstyckning i motsvarande fall.

18 §.

I fråga om förrättning, varom i 5 § förmåles, skola de i 2 och 3 kap. i lagen om delning av jord å landet för laga skifte meddelade föreskrifter i tillämpliga delar lända till efterrättelse, såvitt icke i denna lag är annorlunda stadgat.

Fullföljes talan mot förrättningen, förelägge ägodelningsdomaren eller ägodelningsrätten lantmätaren att inom viss tid insända handlingarna i målet. I fråga om förfarandet hos ägodelningsdomaren och vid ägodelningsrätten samt besvär över ägodelningsrättens beslut gälle vad angående klagan över avslutat laga skifte är stadgat.

Den i 13 § omförmälda prövning, huruvida fastställelse å områdets avskiljande erfordras samt må meddelas, sker i den ordning, som för fastställelse å avstyckning är stadgat; dock må i intet fall fastställelse meddelas förrän frågan om lösningsrätten blivit genom laga kraftägande beslut avgjord.

Skall med tillämpning av vad nu sagts prövningen ankomma å magistrat eller överlantmätare, åligger det — — — underrätta magistraten eller överlantmätaren samt — — — förmåles.

Är fråga om område i stad — — — 5 kap. 6, 8 och 12 §§ i lagen — — — namn.

Är fråga om annat område än i nästföregående stycke sägs, skall fastställelse meddelas, därest områdets avskiljande överensstämmer med vad i 19 kap. 2 §, 3 § 1 stycket, 12 § 1 och 3 stycket, 13 § 3, 4 och 5 stycket, samt 20 § i lagen om delning av jord å landet sägs.

Om beslut — — — ävensom, där beslutet meddelats av magistrat, överlantmätare eller ägodelningsrätt, till Konungens befallningshavande.

Denna lag träder i kraft den dag, då lagen om delning av jord å landet träder i kraft.

Enligt gällande ensittarlag skall prövning av nyttjanderättshavares lösningsanspråk ske å lantmåteriförrättning. Över det område, som skall lösas, skall upprättas karta av viss angiven beskaffenhet, såvitt ej sådan finnes tillgänglig, ävensom beskrivning. Talan mot förrättningen fullföljes hos ägodelningsrätten och gäller i fråga om rättegången därstädes samt besvär över ägodelningsrättens beslut vad angående klagan över avslutat laga skifte är stadgat. Utgör område, som skall lösas, ej särskild fastighet, skall prövning äga rum, huruvida fastställelse å områdets avskiljande må äga rum. Denna prövning sker, sedan beslut, varigenom nyttjanderättshavare förklarats berättigad till inlösen vunnit laga kraft. Är fråga om område i stad eller annat samhälle, för vilket skall föras fastighetsregister enligt de för stad meddelade bestämmelser, skall fastställelse meddelas, därest områdets avskiljande överensstämmer med vad i 5 kap. 6 och 8 §§ i lagen om fastighetsbildning i stad är stadgat. Beträffande annat område skall fastställelse meddelas, därest områdets avskiljande överensstämmer med vad om jordavsöndring är stadgat. Fastställelseprövningen ankommer på den myndighet, som den älegat, därest avskiljandet skett genom avstyckning eller avsöndring i vanlig ordning, det vill säga å landet och i stad under landsrätt Konungens befallningshavande, i Stockholm överståthållarämbetet och i annan stad magistrat.

Uti lagen den 18 juni 1926 om delning av jord å landet hava de nuvarande jordavsöndrings- och ägostyckningsinstitutet sammanförts till ett institut, benämnt avstyckning. I olikhet med jordavsöndring har det nya avstyckningsinstitutet konstruerats såsom en lantmåteriförrättning. Vid avstyckning kan förekomma gränsbestämning mot fastighet, som ej ingår i förrättningen, där det påfordras å någondera sidan eller av förrättningsmannen aktas nödigt. Karta över avstyckning skall vara mera detaljerad än en avsöndringskarta. Vid avstyckningen uppkomna gränser skola å marken utstakas och utmärkas. Stadganden i syfte att förebygga olämplig fastighetsbildning hava meddelats.

För prövning och fastställelse av avstyckning gälla olika regler för det fall att stamfastigheten är belägen å den egentliga landsbygden och för det fall att fråga är om avstyckning inom samhälle, där den för städerna gällande ordning för bebyggande skall iakttagas, eller inom område, för vilket Konungen jämlikt 1 kap. 42 § av lagen om fastighetsbildning i stad eller 1 kap. 46 § andra stycket samma lag motsvarande äldre bestämmelser förordnat, att stadsplan skall upprättas eller medelat särskilda föreskrifter med avseende å byggnadsverksamhetens ordnande, eller inom område, för vilket finnes av Konungens befallningshavande godkänd plan, varom i 19 kap. 1 § i jorddelningslagen stadgas (avstyckningsplan). Besvär över avstyckning å den egentliga landsbygden prövas av ägodelningsrätten. Sådan förrättning fastställas av överlantmätaren; dock att om besvär anförts och ägodelningsrätten finner dessa ej föranleda ändring, ägodelningsrätten verkställer fastställelseprövningen och meddelar fastställelse. I fråga åter om avstyckning inom samhälle eller område, varom nyss nämnts, ankomma dessa åtgärder utom såvitt angår två specialfrågor å Konungens befallningshavande.

Ändringsför-
slag.

Av förestående redogörelse torde framgå att vissa ändringar i ensittarlagen föranledas av den nya jorddelningslagstiftningen. Givetvis vore det ur flera synpunkter önskvärt om bestämmelserna kunde givas sådan avfattning, att prövningen av själva lösningsanspråket och prövningen av frågan om fastställelse å områdets avskiljande kunde ske hos samma myndighet. Då emellertid inlösen enligt ensittarlagen av jordområde, som ej utgör självständig fastighet, är ett specialfall av avstyckning, synes, liksom för närvarande, fastställelsen böra ankomma på samma myndighet, som skolat verkställa fastställelseprövningen, därest områdets avskiljande skett genom avstyckning i vanlig ordning. Väl må erkännas att genom uppdelning i vissa fall av besvärs- och fastställelseprövningen mellan olika myndigheter kompetenskonflikter kunna tänkas uppstå men gäller detta även med lagens nuvarande avfattning. Genom bestämmelserna i jorddelningslagen och de här nedan föreslagna ändringarna i ensittarlagen skulle dock hädanefter fastställelseprövningen i de säkerligen flesta ensittarmål komma att ske i den ordning, som i jorddelningslagen stadgas för avstyckning å den egentliga landsbygden, i vilka fall nyss anmärkta olägenhet icke kan uppstå. — Slutligen må anmärkas att vissa av de bestämmelser, som ansetts böra gälla för avstyckning i allmänhet, ej torde böra uteslutas från tillämpning vid områdets avskiljande enligt ensittarlagen. Särskilt gäller detta föreskrifterna om kartas avfattande och möjlighet att företaga gränsbestämning mot fastighet, som ej ingår i förrättningen.

På grund av det anförda föreslås följande ändringar i ensittarlagen.

8 §.

Paragrafens femte stycke angiver huru karta och beskrivning skall vara beskaffad. Då avstyckningskarta enligt jorddelningslagen skall vara något mera detaljerad än en karta enligt ensittarlagen och detta krav icke synes böra eftersättas vad landet angår, hava bestämmelserna om karta och beskrivning vid avstyckning förklarats skola i tillämpliga delar lända till efterrättelse.

Till paragrafen har fogats ett nytt stycke, varigenom möjlighet öppnats att företaga gränsbestämning mot angränsande fastighet. Det lär redan nu vid tillämpning av ensittarlagen förekommit fall, då sådan gränsbestämning bort ske, ehuru ingen av fastigheternas ägare velat göra ansökan där-om; nyttjanderättshavaren har därtill givetvis saknat behörighet. Det kan antagas att dylika fall även för framtiden kunna uppstå. På grund härav har, liksom vid avstyckning, befogenhet givits lantmätaren att, där han så akter nödigt, utan yrkande företaga gränsbestämning. I fråga om förfarandet har hänvisats till bestämmelserna om gränsbestämning vid avstyckning. Härvid må beaktas att enligt 1926 års lagstiftning skiftesstadgans bestämmelser om rågång fortfarande skola gälla beträffande stad, där magistrat finnes, under det att å andra orter jorddelningslagens stadganden skola tillämpas. Huruvida den ena eller den andra lagens bestämmelser skola gälla vid gränsbestämning i samband med inlösenförrättning beror givetvis på, huruvida området är beläget inom stad, där magistrat finnes, eller ej.

18 §.

I första stycket har hänvisning skett till 2 och 3 kap. i jorddelningslagen, vilka skola lända till efterrättelse såvitt icke i ensittarlagen är annorlunda stadgat.

Andra stycket. Fullföljes talan mot förrättningen, synes det mindre lämpligt, att, såsom enligt nya lagen skall ske vid laga skifte, lantmätaren översänder handlingarna till överlantmätaren. I allmänhet torde klagomålen avse frågan om lösningsrätten och synes i sådant fall yttrande av överlant-

mätaren obehövt. I förevarande stycke har därför intagits bestämmelse om att handlingarna skola infordras från förrättningslantmätaren.

Tredje stycket innehåller bestämmelser om ordningen för fastställelseprövningen. Härutinnan har allenast stadgats att denna må ske i samma ordning som för fastställelse av avstyckning. I denna del hänvisas till vad ovan anförts. Enligt den föreslagna lydelsen skulle alltså fastställelseprövningen fullgöras, beträffande område å den egentliga landsbygden av överlantmätaren eller eventuellt ägodelningsrätten, beträffande mark, belägen inom de områden, varom förmåles i 19 kap. 10 § 2 stycket i jorddelningslagen och, inom stad under landsrätt av Konungens befallningshavande samt i fråga om mark i Stockholm av överståthållarämbetet och i övriga städer av magistrat. I detta sammanhang må anmärkas att enligt den nu gällande lydelsen av ensittarlagen bestämmelse saknas, vilken myndighet fastställelseprövningen tillkommer i stad under landsrätt. En föreskrift att fastställelse ej må meddelas förrän frågan om lösningsrätten blivit genom lagakraftägande beslut avgjord torde vara nödvändig med hänsyn till den sammanslagning av besvär- och fastställelseprövningen, varom jorddelningslagen i vissa fall stadgar.

Den i fjärde stycket föreslagna ändringen är av redaktionell natur.

I femte stycket torde hänvisning även böra ske till 5 kap. 12 § i lagen om fastighetsbildning. Skyldigheten att utstaka och utmärka gränserna å marken, som även upptagits i den nya jorddelningslagen, torde icke böra eftergivnas.

Sjätte stycket innehåller närmare bestämmelser om vad som skall iakttagas vid fastställelse beträffande annat område än i femte stycket sägs. Därvid torde de fordringar, som i fråga om avstyckning uppställts i 19 kap., 2 §, 3 § 1 stycket, 12 § 1 och 3 stycket, 13 § 3, 4 och 5 stycket samt 20 § i jorddelningslagen böra gälla även beträffande områdes avskiljande enligt ensittarlagen. Vad i övrigt i 19 kap. stadgats, såsom rörande delaktighet i samfälligheter m. m., läres icke böra göras tillämpligt å hithörande fall.

I paragrafens sista stycke hava vissa redaktionella jämkningar skett.

De nya bestämmelserna torde böra träda i kraft den dag, då lagen om delning av jord å landet träder i kraft.

Över förslagen har lantmäteristyrelsen efter remiss avgivit utlåtande den 3 februari 1927, däri styrelsen anført: Vid granskning av de upprättade förslagen hade styrelsen icke funnit anledning till annan erinran än att förslaget till lag om ändrad lydelse av 4 § 1 stycket 2 punkten i lagen den 18 juni 1925 angående förbud i vissa fall för bolag och förening att förvärva fast egendom icke upptog någon bestämmelse om tidpunkten för lagens ikraftträdande. Vid sådant förhållande skulle lagen den 1 juni 1894 angående allmänna författningars trädande i kraft komma att tillämpas, vilket icke syntes vara lämpligt, när den föreslagna lagen borde träda i kraft samtidigt med lagen om delning av jord å landet.

Då i detta sammanhang icke är fråga om andra ändringar i lagen om bolags jordförvärv och i ensittarlagen än som påkallas med anledning av jorddelningslagen, har jag icke funnit något att i sak erinra mot de föreliggande förslagen. Tydligt bör, på sätt lantmäteristyrelsen erinrat, till förslaget om ändring i lagen om bolags jordförvärv fogas en bestäm-

melse om ikraftträdande av samma innehåll som motsvarande stadganden i de lagar, vilka tillkommit i sammanhang med jorddelningslagen.

Enligt 21 kap. 14 § jorddelningslagen är klagande i jorddelningsmål berättigad att, där jämlikt föreskrift i lagen besvär skola ingivas till ägodelningsdomare, med posten insända besvären så tidigt, att de komma ägodelningsdomaren tillhanda inom utgången av den för talans fullföljande stadgade tid. Genom den hänvisning till bestämmelserna om laga skifte, vilken enligt den nu föreslagna lydelsen införes i 18 § andra stycket ensittarlagen, kommer samma rätt tydligen att gälla jämväl vid klagan över förrättning enligt sistnämnda lag.

I skrivelsen den 19 november 1926 har lantmäteristyrelsen ifrågasatt, huruvida i lagen om bolags jordförvärv borde införas en bestämmelse av innehåll, att därest hinder möter för avstyckning av jordområde, vilket bolag eller förening erhållit tillstånd att förvärva, fånget skall anses ogillt. De förvärv, vilka här åsyftas, äro de som omnämnas i 4 § första stycket andra punkten; om dem är nämligen stadgat, att jordområde, som där avses, skall från vederbörande hemman avskiljas genom jordavsöndring eller, om det nu föreliggande ändringsförslaget vinner godkännande, genom avstyckning. I samband med lagens antagande vidtogs den ändring i 22 § i 1896 års lag om hemmansklyvning, ägostyckning och jordavsöndring, att prövning huruvida fastställelse å avsöndring kunde meddelas utan hinder av att från hemmanet avsöndrades mer än en femtedel av ägovidden icke skall verkställas av Konungens befallningshavande i det fall, att Kungl Maj:t lämnat tillstånd till förvärv enligt nyss nämnda stadgande. Den prövning i övrigt, som erfordras för fastställelse, skall däremot fortfarande ankomma på Konungens befallningshavande. Att avsöndring nu kommer att ersättas av avstyckning torde icke innefatta anledning att, åtminstone innan erfarenhet föreligger, vidtaga särskild lagändring. De synpunkter, ur vilka Kungl. Maj:t har att pröva ifrågavarande ärenden, sammanfalla i allt väsentligt med dem, som angivas i 19 kap. jorddelningslagen och i vissa hänseenden gälla enligt förbudslagen strängare villkor för bolags jordförvärv än dem jorddelningslagen uppställer för avstyckning. Vid sådant förhållande torde i nu förevarande avseende någon kollision mellan förbudslagen och jorddelningslagen icke vara att befara. Den särskilda granskning, som ur andra synpunkter än de nyss antydda, dessa ärenden äro underkastade, kommer uppenbarligen att såsom hittills bero på de myndigheter, som hava att handlägga jorddelningsärenden.»

Föredraganden uppläser härefter förslag till *lag om ändrad lydelse av 4 § första stycket andra punkten i lagen den 18 juni 1925 (nr 219) angående förbud i vissa fall för bolag och förening att förvärva fast egendom och lag om ändrad lydelse av 8 och 18 §§ i lagen den 18 juni 1925 (nr 334) om rätt i vissa fall för nyttjanderättshavare att inlösa under nyttjanderätt upplåtet område* av den lydelse, bilagor till detta protokoll

utvisa¹, samt hemställer, att lagrådets utlåtande över förslagen måtte för det i § 87 regeringsformen omförmälda ändamål inhämtas genom utdrag av protokollet.

Denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan bifaller Hans Maj:t Konungen.

Ur protokollet:
E. Lindström.

¹ Dessa bitagor, vilka äro lika lydande med de vid propositionen fogade lagförslagen, hava här uteslutits.

Utdrag av protokollet, hållet i Kungl. Maj:ts lagråd den 21 februari 1927.

Närvarande:

justitierådet VON SETH,
regeringsrådet PLANTING-GYLLENBÅGA,
justitierådet ALEXANDERSON,
justitierådet TISELIUS.

Enligt lagrådet tillhandakommet utdrag av protokollet över justitiedepartementsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet den 11 februari 1927, hade Kungl. Maj:t förordnat, att lagrådets yttrande skulle för det i § 87 regeringsformen omförmälda ändamål inhämtas över upprättade förslag till *lag om ändrad lydelse av 4 § första stycket andra punkten i lagen den 18 juni 1925 (nr 219) angående förbud i vissa fall för bolag och förening att förvärva fast egendom och lag om ändrad lydelse av 8 och 18 §§ i lagen den 18 juni 1925 (nr 334) om rätt i vissa fall för nyttjanderättshavare att inlösa under nyttjanderätt upplåtet område.*

Förslagen, som finnas bilagda detta protokoll, hade inför lagrådet föredragits av hovrättsrådet Hilding Forssman.

Lagrådet lämnade förslagen utan anmärkning.

Ur protokollet:
Oskar Adelsohn.

Utdrag av protokollet över justitiedepartementensärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet å Stockholms slott den 22 februari 1927.

Närvarande:

Statsministern EKMAN, ministern för utrikes ärendena LÖFGREN, statsråden THYRÉN, RIBBING, MEURLING, GÄRDE, PETTERSSON, HELLSTRÖM, ROSÉN, HAMRIN, ALMKVIST, LYBERG.

Chefen för justitiedepartementet, statsrådet Thyren, anmäler lagrådets den 21 februari 1927 avgivna utlåtande över de den 11 i samma månad till lagrådet remitterade förslag till *lag om ändrad lydelse av 4 § första stycket andra punkten i lagen den 18 juni 1925 (nr 219) angående förbud i vissa fall för bolag och förening att förvärva fast egendom och lag om ändrad lydelse av 8 och 18 §§ i lagen den 18 juni 1925 (nr 334) om rätt i vissa fall för nyttjanderättshavare att inlösa under nyttjanderätt upplåtet område.*

Föredraganden hemställer att förslagen, vilka av lagrådet lämnats utan anmärkning, måtte genom proposition föreläggas riksdagen till antagande.

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan förordnar Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten, att till riksdagen skall avlätas proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

H. Stefenson.